

ספר
**הדר
וראה**

מאמרי
דעת ומוסר

שנאמרו בהיכל הישיבה הקדושה
ע"י מרן ראש הישיבה
הגאון רבי אריה פינקל זצלה"ה

בעניני
גלות וגאולה
אור האמונה ותקות הגאולה
בית המקדש והשראת השכינה

בין המצרים

©

כל הזכויות שמורות
מכון הר יראה
ועד תלמידים להו"ל
שיעורי ושיחות רבנו זצלה"ה

טלפון: 08-9791327

פקס: 077-3181809

מייל: 9186506@gmail.com

לזכר נשמת
ר' ישראל מרדכי
בן ר' נפתלי
הערץ ז"ל
נלב"ע בשבת קודש
ב' אלול תשס"ג
ואשתו
מרת גיטל ברכה
בת ר' אברהם ע"ה
נלב"ע בשבת קודש
ט"ו ניסן תשע"ב
למשפחת שמעל
ת.ג.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בניהם ונכדיהם

"בהר ה' יראה"

נודה ה' בכל לבב שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה לראות ספר נוסף של אאמו"ר הגאון הגדול צדיק יסוד עולם זצללה"ה יוצא לאור עולם.

בספר הזה נתקבצו מאמרים ושיחות מוסר בענייני בין המצרים וענייני הגלות והגאולה העתידה לבא בב"א אשר נשארו חלקם מתוך כתב יד קדשו שנמצאו בכתובים ומתוך כת"י תלמידיו היקרים אשר שמעו ושתו בצמא את דבריו המאירים והכינים לדפוס בטוב טעם ובבהירות נפלאה.

ובאמת לו נאווה תהילה להיות דורש בעניינים אלו, באשר כל ימיו היה חי את הגלות והחורבן, וכואב ודואב את צערן של ישראל וכמה היה שופך לבו ועפעפיו יזלו דמעה כמים ביום המור תשעה באב כמי שמתו מוטל לפניו ממש, והיה בוכה ומתאונן על חורבן בית המקדש ושכינא בגלותא, ועל ירידת קרן עם ישראל.

ומאידך כמה אמונה ובטחון היה לו בגאולה העתידה, בצפיה ובתשוקה חי את ההבטחה האלקית ע"י הנביאים הקדושים לגאולה העתידה, והפריח רוח חיים ותקוה בלב כל שומעיו להיות יושב ומחכה לביאת המשיח בכל יום שיבא.

והנה כבר מילתנו אמורה בהקדמה לספר הקודם כמה עמל וטרחו השקיע בשיחותיו להבין טעמן של דברים ושיהיו ברורים ומתוקנים, וביותר טרח שיהיה נאה דורש ונאה מקיים, ונזהר שלא לומר דברים שהוא עצמו אינו שייך אליהם, וכידוע כשהיה מדבר על הגלות ועל חורבן ביהמ"ק לא היה יכול להתאפק ופורץ בבכי שהשאייר רושם עצום על כל השומעים ונחקקו הדברים בלב כולם, וכן כשהיה מדבר על הגאולה היה בוכה בכי של התרגשות ושל שמחה עד שהיו יכולים למשש בחוש את עומק החורבן ואת גודל השמחה של הגאולה העתידה.

ועתה חסרנו כל זאת, אך נחמתנו בהעלותנו עלי ספר את דבריו הנפלאים שהם לזכרון עולם לכבודו ולעילוי נשמתו.

*

נציב בזה מצבת זכרון לאמנו מורתנו האשה הצדקנית הצנועה והחסודה מרת אסתר גיטל ע"ה, בת הגאון הגדול קדוש מנעוריו רבי שמואל אהרן יודלביץ זצוק"ל, נכדת הצדיק יסוד עולם רבי אריה לוי זצוק"ל, אשר נתנה את לבה לאאמו"ר זצ"ל ורב חלקה בתורתו, באמונה תמימה התהלכה כל ימיה, ובמסירות מופלאה כלכלה את ביתה, ולכל קשי יום האירה פניה, נסתלקה לבית עולמה ביום ה' תמוז תשנ"ב ת.נ.צ.ב.ה.

*

בהדרת כבוד נזכיר לטובה את הרבנית מרת חנה תחי' לאוי"ט אשר בעוז ובתעצומות מסרה נפשה לאאמו"ר זצ"ל ובה בטח לבו לישב בשלוה ולהתמסר לעמל התורה ולתלמידיו, ישלח לה השי"ת עזרתו מקודש לאורך ימים ורוב נחת מכל יוצ"ח.

ברכה לראש משביר לראש ישיבתנו הק' הגאון רבי אליעזר יהודה פינקל שליט"א, אשר בחן ובתבונה מנהיג את הישיבה בגדלותה וברוממותה, כה יתן השי"ת לברכו ולאמץ את רוחו עם הרבנית תחי' לאורך ימים ורוב נחת.

וברכה מרובה לדודינו מורינו המשגיח הגאון הצדיק רבי אהרן דוד הלוי חדש שליט"א, אשר נושא על לבו דאגת כל בני הישיבה בכלל, וכל אחד ואחד בפרט, יזכהו השי"ת בבריות גופא ונהורא מעליא לאורך ימים ושנים טובות.

ברכה מיוחדת להרבנית אשת חבר מרן ראש הישיבה הגרנ"צ זצוק"ל, אשר כל מעיינה להצלחת הישיבה לרוממה ולסעדה, תזכה להמשיך במשימתה מתוך רוב עונג ושפע לאורך ימים טובים אמון.

עוד נישא ברכה להנהלת הישיבה הק' אשר במודיעין עילית, ולכל העוזרים והמסייעים בהכנת הספר הזה שטרחו ועמלו למען יצא דבר נאה ומתוקן מתחת ידם, ובפרט להרב הגאון רבי משה מאיר ברנשטיין שליט"א תלמיד נאמן וחביב לאאמו"ר זצ"ל, שהשקיע יגיעה רבה בתבונה ובכשרון רב עד השלימו את המלאכה בטוב טעם ודעת, יתן השי"ת ברכה בכל מעשה ידיהם וימלא ד' כל משאלותם לטובה ויזכו בשפע עד בלי די.

ברכותינו לאיש חי רב פעלים המוסר נפשו לענייני הישיבה בכל נפשו ה"ה הרב אברהם משה גרביז שליט"א העומד לימיננו בכל עת, יברכהו ד' עם בני ביתו שיחיו ברוב ברכות ונחת מכל יוצ"ח עד כי יבא שילה.

כן יבורך ידידנו היקר והנכבד אוהב תורה ולומדיה הרב מרדכי גרינוולד שליט"א המסור לישיבה בכל לב, ישא ברכה מאת ד' לראות בשוב ד' ציון יחד עם כל בני ביתו שיחיו מתוך רוב נחת ושלוש.

*

תפילה לא-ל עליון שיהיה זה נחת רוח לנשמתו וימליץ טוב בעדנו ובעד כל בני הישיבה הק' ובעד כל כלל ישראל, עדי יקיצו וירננו שוכני עפר, ונגלה כבוד ד' בהר יראה במהרה בימינו אמון.

בני הגאון המחבר זצללה"ה

זאת נְחֻמָּתִי בְּעֵינַי, פִּי אִמְרַתְךָ חֵיָתִי (תהילים קיט, ג)

"לב מלכים אין חקר" - כן לבם של ת"ח שהם נקראים מלכים (הגר"א משלי כה, ג).

רבנו הגדול זצ"ל אשר היה לבו לב מלכים אין חקר בעומק תבונתו בכל חלקי תוה"ק, נוקב ויורד ובוקע ועולה לדלות מימי הדעת ולהשקות העדרים, העמיד כיסוד משנית וכחוט הסובב בכל דבריו ומאמריו - "רחמנא לבא בעי", ואף חכמתו בלימוד הגמרא היתה בוקעת כל חדרי לב באספקלריא מאירה בלב זך וטהור, בלא שום עכירות הסברא באובנתא דלבא, והיה מדקדק שעות רבות ביגיעה עצומה לזכך כל סברא כצורפי הזהב והכסף, ובצירוף אחר צירוף כלוטשי המרגליות.

אכן זאת היתה מרגלא בפומיה - "הן יראת ה' היא חכמה" (איוב כח, כח), ו"תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים" (ברכות יז.), וכמו שמבאר הגר"א את הפסוק (משלי יז, ג) "מצרף לכסף וכוור לזהב ובוחר לבות ה'" - מצרף לכסף הוא תורה שבע"פ וכוור לזהב הוא תורה שבכתב אבל העיקר הוא בוחן לבות ה' שהוא הלב.

ובלבו לב הארי הפתוח כאולם לתורה, נתן עיניו ולבו להיות מיצר בצרתם של ישראל, ולא הסיח דעתו מצערם, ונתן נפשו עליהם באבלם ובשמחתם, בצרתם ובשועתם, לסמכם ולעודדם ולשפוך לב כמים להעתיר בעדם, בצרת הכלל והפרט, קטן כגדול, קרוב ורחוק, ולסעדם ולתמכם בגופו ובממונו, בעצה טובה ובהשתדלות, להאיר עיניהם ולבם, להחיות רוח שפלים ולרומם נדכאים, ועם רוב צערו ודמעתו אשר חליינו הוא נשא, היה אבלו בלבו וצהלתו על פניו, ולא משו מפיו דברי אמונה תקוה ונחמה.

רבנו זצ"ל ברוב שיחותיו היה מעורר על צער השכינה וצערן של ישראל, ומרומם הלבבות להתאוות לגילוי כבוד שמים, והרמת קרנם של ישראל, וכמו שאמרו בתנא דבי אליהו (פרק ד); "כל חכם וחכם מישראל שיש בו דברי תורה לאמתו ומתאנח על כבודו של הקב"ה ועל כבודן של ישראל כל ימיו ומחמד ומתאוה ומצפה על כבוד ירושלים ועל בית המקדש ועל הישועה שתצמיח בקרוב בימינו ועל כינוס גליות מיד שורה רוח הקודש בקרבנו".

על כן זה יצא ראשונה מענייני המועדים, ליקוט גדול מכתבי ידו אשר הכין כרשימות לקראת אמירתם, וכן שיחות רבות אשר נשתמרו מכתבי תלמידים והקלטות, וזכות הרבים על ידם.

את עול מלאכת העריכה נטל ע"ע תלמיד קרוב לרבינו זצ"ל אשר רבינו סמך ידיו עליו הגאון רבי משה מאיר ברנשטיין שליט"א אשר יגע ועמל שעות רבות על כל דברי רבינו שבכתב ובע"פ למען יצא דבר מתוקן, זכות הרבים וזכות רבינו זצ"ל תעמוד לו ולמשפחתו לכל הטוב הצפון לצדיקים בזה ובבא.

הכרת הטוב בפרט להגאון רבי אליהו הילדסהיימר שליט"א תלמיד נאמן לרבנו זצ"ל אשר שנים רבות הגה עמו, ושקד הרבה לברר מקחו של צדיק, והרבה מכתביו נסדרו ונערכו בזה הספר.

וכן לכל המסייעים בהגהת ובירור הדברים, ובפרט להרה"ג נחמיה בצלאל שליט"א תלמיד נאמן לרבנו זצ"ל. וכבודה של אכסניה הלא היא הישיבה הקדושה ישיבת מיר מודיעין עילית העומדת לימין העוסקים במלאכת הקודש, ישלם ה' שכרם.

עוד זאת זכינו ויש בידינו מרשימות שיחות שבת קודש מתקופות שונות אשר נכתבו ע"י תלמידים מקשיבים, ובהם דברי חיזוק באמונת הגאולה, ונסדרו כפי סדר פסוקי קבלת שבת, אשר בעת רעוא דמעלי שבתא היו דברותיו בלהבות אור ואש, ורוחו נישאה בגאולה העתידה, להפיח בלבבות רוממות ותקוה באספקלריא מעין עולם הבא.

ונקרא שם הספר "הר יראה" כפי אשר קרא רבנו זצ"ל ספרו הראשון, וזה לשונו בהקדמה שם;

"ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה, אשר יאמר היום בהר ה' יראה"
(בראשית כב, יד).

פירש רש"י; "ה' יראה" - יבחר ויראה לו את המקום הזה להשרות בו שכינתו וכו'.

"אשר יאמר היום" - שיאמרו לימי הדורות עליו, בהר זה יראה הקב"ה לעמו. עכ"ל. כלומר, בהר זה - היינו בבית המקדש, יגלה ד' שכינתו לעמו ישראל. ואיתא בגמ' (מגילה כט, א) "ואהי להם למקדש מעט" - אמר ר' יצחק, אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל.

וכל ענין "בית המקדש" הוא השראת השכינה בישראל, ככתוב "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", ובבתי כנסיות ובתי מדרשות שהן "מקדש מעט", אף בהם מתקיים בחינת "ושכנתי בתוכם".

ולפ"ז נכללו גם בתי כנסיות ובתי מדרשות בכתוב "בהר ה' יראה", "בהר זה יראה הקב"ה לעמו", שבבתי כנסיות ובבתי מדרשות שהן "מקדש מעט" ג"כ תהא בחינת 'גילוי שכינה' בישראל, ובתי מדרשות המיוחדים לתורה ולתפלה, עליהן יאמר היום "בהר ה' יראה".

"התעוררי התעוררי כי בא אורך" - רגיל היה רבנו זצ"ל לעורר במילים אלו, באמרו כי ההתעוררות עצמה מביאה את האור, ובכך שמתעוררים אנו לצפות לגאולה זהו האור בו נזכה בקרוב לשורר שירת הגאולה, לעת "כבוד ה' עליך נגלה".

בשם תלמידי רבינו זצ"ל

מכון הר יראה